

Évközik 32. vasárnap

2Mak 7,1-2.9-14

„Isten adta reménységbe föltámaszt minket”

Történt, hogy hét testvért is elfogtak, anyjukkal együtt. A király arra akarta őket kényszeríteni, hogy egyenek (a törvény tiltotta) sertéshúsból, ezért korbáccsal és szíjjal verték őket. Az egyikük, aki a többiek nevében is beszélt, ezt mondta: „Mit akarsz tőlünk kérdezni vagy megtudni? Mert készen vagyunk rá, hogy inkább meghaljunk, semmint atyáink törvényeit áthágjuk.” ... Amikor már a végét járta, felkiáltott: „Te gonosztevő! Földi életünket elveheted, de a Mindenség Királya föltámaszt minket az örök életre, mert az ő törvényeiért halunk meg.” Utána a harmadikat kínozták meg. Amikor a nyelvét követelték, készségesen kinyújtotta, és a kezét is bátran odatartotta. Hősiesen mondta: „Az ég adta, de törvényeiért kevésbe veszem. Remélem, újra visszakapom tőle.” Még a király környezete is elámult az ifjú bátorságán, aki a kínokat ennyire semmibe vette. Miután meghalt, ugyanilyen kínzásoknak vetették alá a negyediket is. Amikor már-már halálán volt, így szólt: „Vigasztaló nekünk emberkéz által veszni el, ha belekapaszkozhatunk abba az Isten adta reménységbe, hogy föltámaszt minket. Ám a te számodra nincs feltámadás az életre.”

A Makkabeusok négy könyvéből kettő kánoni könyvként bekerült a keresztény Bibliába. A Kr. e. 175 és 135 közötti kulturális és vallási harcról szólnak ezek a könyvek meglehetősen patetikus formában. Annak ellenére, hogy számos oklevelet is idéznek a könyvek a történeti hitelesség fokozására, a patetikus történelmi elbeszélés célja, hogy az ősök hagyományain felbuzdulva az ősi hagyományok folytatására bírja rá olvasóit, valamint a mindent elsöpörni látszó hellenista kultúrával szemben a zsidó vallásosság, a Tóra, a szombat és az étkezési tilalmak megtartására buzdítson. A második könyv még erőteljesebben koncentrálna a vallásos mondanivalóra, mint az első.

A jelen epizód a kilencvenéves öreg írástudó, Eleázár (névének jelentése: „Istentől megsegített”) és fiainak tragikus történetét, egyben bátor helytállását mutatja be. A halálba készülő testvérek mindegyike vallásos tartalmú beszédet mond a királynak. Ennek témái, hogy az igazak inkább meghalnak, mint hogy vétkezzenek (7,2). Kifejezik, hogy az Isten igazolni fogja őket (7,6). Sőt azt is hiszik, hogy az Isten feltá-

masztja őket (7,9). Arról is beszélnek, hogy teljesen ép testben fognak feltámadni (7,11). Az istentelenek számára viszont nem lesz feltámadás (7,14). Isten megtorolja vétkeiket (7,17). Sőt a szentek halálának üdvözítő és engesztelő jellege van (7,19).

Ennek a történetnek fontos szerepe van a zsidóságon belüli vallási vértanúság eszméjének felépítésében, valamint az igazak feltámadására vonatkozó tannak a kifejtésében. A szerző felismeri, hogy a hellenizmus embereszméje a zsidóság vallásossága ellenében igen hatékony. A kényelem és a tolerancia hirdetése lassan elpuhítja a zsidó ifjakat, és a többséghez való hasonulás erősebb lesz, mint saját véleményük és őseik vallásának megőrzése. A történet jól mutatja be, hogy Eleázár családja felismerte: vagy a lelkét öli meg és meggyalázza a vallását, vagy megmarad hitében, és vértanúságával erősíti meg azt az utókor számára.

A történetben elrejtve Jézus kijelentése visszhangzik: *„Mit ér az embernek, hogy megszerzi az egész világot, ha a lélek kárát vallja?”* (Mk 8,36). Illetve: *„Mert mit adhat cserébe az, hogy megszerzi az egész világot, ha a lélek kárát vallja? Mert mit adhat cserébe az ember a lelkéért?”* (Mk 8,37).

Ha a tragikus mártírtörténetet nem olvassuk figyelmesen, akkor ellentmondást fedezhetünk fel Eleázár hangulata – „Istentől megsegített!” – és sorsa között. Ugyanis nem menekült meg a haláltól, hanem királyi parancsra őt és fiait megölték. Valójában mégis nevében hordozta sorsát, és Isten megsegítette, hogy legyen elegendő ereje hitéért mártírhálált halni. Földi életének megőrzésével lelkét veszítette volna el. Földi életének elvesztésével megőrizte nevét a mártírok között, és példájával megerősítette testvéreit. Ugyan a Bibliában több Eleázár is szerepel – egyet felsorolnak Jézus családfájában is –, de ez az öreg írástudó is tekinthető Jézus előképének, hiszen életét az Isten nevéért áldozta.